

Udskriftsdato: 14. december 2025

2024/1 BSF 125 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om forbrugerbeskyttelse af bankkunder

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 27. februar 2025 af Pelle Dragsted (EL), Peder Hvelplund (EL), Rosa Lund (EL), Trine Pertou Mach (EL), Søren Egge Rasmussen (EL), Leila Stockmarr (EL), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velasquez (EL) og Mai Villadsen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om forbrugerbeskyttelse af bankkunder

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2025 at tage følgende initiativer for at beskytte borgere og virksomheder mod urimelig forretningspraksis hos de danske banker:

- God skik-reglerne skal strammes, så bankerne får en forpligtelse til at kontakte og rådgive kunderne af egen drift, f.eks. om muligheden for at få højere renter på deres indestående.
- Finanstilsynet eller Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal halvårligt offentliggøre en rangliste over danske bankers indlåns- og udlånsrenter på nøgleprodukter, herunder på anfordringskonti uden binding. De banker, der har den henholdsvis laveste indlånsrente og højeste udlånsrente, skal forklare sig over for myndighederne.
- Finanstilsynet eller Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal løbende overvåge og registrere, hvor længe bankerne er om at lade renteændringer hos Nationalbanken komme deres kunder til gode, med henblik på at skærpe konkurrencen om kunderne mellem bankerne. Informationen skal publiceres hver sjette måned samtidig med ranglisten over bankernes rentesatser.

Bemærkninger til forslaget

Bankerne tjener en formue

Mange borgere i Danmark er hårdt presset økonomisk efter år med inflation og faldende realløn. Det samme gælder mange små erhvervsdrivende. Samtidig har de danske storbanker formået at generere historisk store overskud på ryggen af borgere og virksomheder.

Danske Bank genererede i 2023 det hidtil største overskud nogensinde på 21,3 mia. kr., hvilket dog blev overgået i 2024, hvor overskuddet landede på 23,6 mia. kr. Banken konstaterede i forbindelse med offentliggørelsen af regnskabet for 2023 selv, at rekorden skyldes de høje renter, der opkræves hos kunderne (»Scorer kassen på stigende renter: Danske Bank lander største overskud i 153 år«, www.finans.dk, den 2. februar 2024). Danske Bank forudser et tilsvarende stort resultat i 2025 (»Danske Bank lander sit bedste resultat nogensinde«, www.jyllands-posten.dk, den 7. februar 2025).

Det samme billede ses hos andre danske storbanker som Nordea, der tjente 37 mia. kr. i 2023 og 37,7 mia. kr. i 2024 (»Rekordår hos Nordea: Tjente 37,7 milliarder kroner i 2024«, www.dr.dk, den 30. januar 2025). Alene renteindtægterne for Nordea udgjorde 56 mia. kr. i 2024.

Manglende konkurrence

I Danmark har vi ikke nogen regulering, der sikrer, at bankerne skal tilbyde kunderne rimelige priser og renter. Teoretisk set vil konkurrencen på et marked medføre, at forbrugerne vil kunne få en mere attraktiv rentesats, idet aktørerne på markedet vil forsøge at underbyde hinanden. Imidlertid er konkurrencen på det danske bankmarked ikke effektiv, og bankerne forsøger kun i meget begrænset omfang at underbyde hinanden.

Renten på anfordringskonti er meget ensartet på tværs af bankerne. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i deres rapport om konkurrencen på bankmarkedet fra august 2022 (»Konkurrencen på bankmarkedet for privatkunder«, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, august 2022) gjort opmærksom på, at der er rum for en styrket konkurrence på bankområdet.

Ikke mindst anføres faldet i antallet af banker fra ca. 220 i 1990 til 63 i 2019 som en medvirkende faktor. Den manglende konkurrence viser sig netop også i, at bankernes afkast vurderes at være højere end det, man kan forvente som normalafkast for en sektor med en meget høj egenkapitalandel. Således konkluderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen: »Hvis der tages udgangspunkt i et skøn for markedsrisikopræmien på 6-7 pct., medfører det, at afkastkravet for danske banker vil ligge mellem 4,8 og 7 pct. over den risikofrie rente, som er målt ved renten på en 10-årig statsobligation.« (»Konkurrencen på bankmarkedet for privatkunder«, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, august 2022, side 67).

I 2023 var egenkapitalforrentningen i de danske pengeinstitutter før skat omkring 15 pct. – altså langt over, hvad Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer som et normalafkast. Inden for økonomisk teori er det afgørende i spørgsmålet om behovet for offentlig regulering netop, hvorvidt markedsaktører bredt set kan konkurrere med de eksisterende aktører, der har såkaldt markedsmagt til at sætte priserne så højt, at de opnår overnormal profit, undertiden også kaldet økonomisk profit. Kan private aktører ikke udfordre den såkaldte markedsmagt, som nogle af aktørerne besidder, kan der ud fra et økonomisk perspektiv argumenteres for politisk indgriben. Når netop disse forhold kan konstateres i dagens Danmark, er det ikke hæmmende for det, konkurrencen gerne skulle tilvejebringe – et lavere prisniveau for almindelige bankkunder – hvis man regulerer sektoren, hvilket regeringen pålægges med dette beslutningsforslag.

Det er omvendt netop fraværet af effektiv regulering, der er til stor skade for borgerne, der skal aflevere en stadig større del af deres levestandard til bankerne (»Finanstilsynets undersøgelse af pengeinstitutternes overholdelse af rådgivningsforpligtelsen i relation til indlånsrenter«, www.finanstilsynet.dk, den 12. december 2023).

Bedre rådgivning

Ud over at det sikrer øget konkurrence, er der også et stort potentiale ved at sikre bedre og aktiv rådgivning af kunderne. Mere end 25 pct. af alle danskerne har en oplevelse af ikke at kunne forstå, hvad deres bank skriver til dem (»Er det bare mig, der er helt væk? « tænkte Isabella Gersby, da hun sad til møde i banken. Men hver fjerde har det ligesom hende«, Berlingske, den 24. juli 2024.)

Erhvervsministeren har ligeledes anerkendt, at såvel konkurrence som kunderådgivning halter bagud i banksektoren (»Minister: Bankernes rådgivning om renter har simpelthen ikke været god nok«, Børsen, den 6. februar 2024). Imidlertid foreslår ministeren ikke anden løsning på problemet, end at bankerne skal overholde den rådgivningsforpligtelse, der følger af god skik-reglerne.

Af § 8, stk. 2, i bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder (bekendtgørelse nr. 330 af 7. april 2016 om god skik for finansielle virksomheder) fremgår det, at bankerne alene har pligt til at rådgive kunderne om kundens interesser, hvis kunden selv spørger eller nogle omstændigheder tilsiger det. Finanstilsynet tolker bestemmelsen således, at bankerne har en rådgivningspligt i tre situationer, nemlig når et pengeinstitut

1. konkret behandler en forbrugers økonomi,
2. i øvrigt er i kontakt med en forbruger og har adgang til oplysninger om kundens økonomi og
3. markedsfører sig med en særlig type rådgivningskoncept og/eller -politik (»Finanstilsynets undersøgelse af pengeinstitutternes overholdelse af rådgivningsforpligtelsen i relation til indlånsrenter«, www.finanstilsynet.dk, den 12. december 2023).

I praksis forholder det sig dog sådan, at bankerne meget sjældent tager initiativ til at rådgive kunderne om, hvordan de kan få mest for pengene. Finanstilsynet konkluderer selv, at ingen af de undersøgte pengeinstitutter angiver, at de systematisk udfører rådgivning om kundernes muligheder for bedre forrentning (»Finanstilsynets undersøgelse af pengeinstitutternes overholdelse af rådgivningsforpligtelsen i relation til indlånsrenter«, www.finanstilsynet.dk, den 12. december 2023). Og selv om Finanstilsynet har varslet, at de i 2024 ville ændre i bekendtgørelsen om god skik, er det imidlertid stadig bekendtgørelsen fra 2016, der er gældende. Det foreslås derfor, at bekendtgørelsen opdateres, så bankernes pligt til at rådgive kunderne af egen drift gøres meget tydelig, samt at der indføres en pligt til, at banken selv skal kontakte kunden, når det er relevant at rådgive dem, eksempelvis hvis der sker større ændringer i rentesatserne på ind- og udlån.

Rangliste over bankerne og bedre kontrol

»Jeg er helt enig med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Gennemsigtigheden på bankmarkedet er for dårlig, og det er også oplagt, at det hæmmer konkurrencen, når kunderne ikke kan gennemskue eller overskue deres bankforretninger, og det kan vi simpelt hen ikke være tjent med. Udfordringen med gennemsigtighed er alvorlig. Da selv samme styrelse, altså Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, gennemførte et eksperiment, hvor en gruppe bankkunder skulle finde ud af, hvad det kostede dem at være bankkunde, gav 4 ud af 10 op. Det duer selvfølgelig ikke! Derfor skal det være lettere at være bankkunde, det skal være lettere at stille sig kritisk over for sin banks priser og vilkår, og det skal i sidste ende også være mere overskueligt at skifte bank, hvis man er utilfreds eller har fået et andet tilbud.« Således svarede erhvervsministeren mundtligt på et § 20-spørgsmål den 28. februar 2024 (svar på spørgsmål nr. S 530, folketingsåret 2023-24). Imidlertid er der ikke sket yderligere siden da, og det er forsat et lige så stort problem med den manglende gennemsigtighed.

En af de helt store udfordringer med det manglende overblik over, hvad den aktuelle rente er i bankerne, er, at ændringer i bankernes rentefastsættelse ofte sker lang tid efter ændringer i renten hos Nationalbanken. Det betyder, at jo længere tid der går, før bankerne tilpasser renterne, jo mere tjener bankerne, og jo mere koster det kunderne.

Ud over de initiativer, ministeren selv foreslog ved besvarelsen, foreslås det med nærværende beslut-

ningsforslag, at Finanstilsynet hvert halve år udgiver en rangliste, hvoraf det tydeligt og nemt fremgår, hvad bankerne tilbyder i rente, henholdsvis indlåns- og udlånsrenter på nøgleprodukter, herunder på anfordringskonti uden binding.

Herudover foreslås det, at Finanstilsynet eller Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen løbende skal overvåge og registrere, hvor længe bankerne er om at lade renteændringer hos Nationalbanken komme deres kunder til gode, med henblik på at skærpe konkurrencen om kunderne mellem bankerne. Informationen skal publiceres hver sjette måned samtidig med ranglisten over bankernes rentesatser.

Den øgede transparens vil være med til at øge kundernes forståelse af, hvad bankerne tager sig betalt for. Samtidig vil det kunne øge konkurrencen mellem bankerne, idet det rent faktisk vil være nemt for kunderne at se forskellen. Det vil med al sandsynlighed medføre et øget pres på bankerne til at lade kunderne nyde godt af renteændringer så hurtigt som muligt.

Skriftlig fremsættelse

Pelle Dragsted (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbrugerbeskyttelse af bankkunder.

(Beslutningsforslag nr. B 125)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.